

Diabetesta sairastava lapsi päivähoidossa ja koulussa

26.8.2024

Laura Tuominen-Lozić
sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Diabetesliitto

-
- ♥ Mitä kaikkea pitäisi vanhempana muistaa?
 - ♥ Mitä päiväkodilta tai koululta voi vaatia diabeteshoidon suhteen?
 - ♥ Miksi ja miten järjestetään yhteispalaveri päiväkodin tai koulun kanssa?
 - ♥ Millainen ohjeistus on hyvä tehdä?
 - ♥ Miten vastuut jaetaan? Kenellä on oikeus avustajaan?
 - ♥ Miten meidän lapsemme pärjää?

Diabetesliiton koulukysely: Vanhemmat pääosin tyytyväisiä lapsen diabeteksen hoitoon koulupäivien aikana

Hyvät uutiset!

- Valtaosa vanhemmista kokee olonsa turvalliseksi koulupäivän aikaiseen hoitoon liittyen.
- Onnistunut hoito edellyttää koulun ja perheen yhteistyötä, viestintää ja käytänteistä sopimista.
- Yhteistyön haasteet liittyvät riittämättömään tiedonkulkuun ja viestintään, puutteelliseen tietoon ja osaamiseen.

Huom. Uutta päivitettyä tietoa tulossa, mukana myös varhaiskasvatus

Omahoidon tuki on välttämätöntä

- Diabetesta sairastavalle lapselle varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen osallistumisen edellytys on, että diabetekseen liittyvistä toimista huolehditaan päivähoito- ja koulupäivän aikana.
- Tasaiset verensokerit auttavat lasta jaksamaan koulupäivän ajan.
- Varhaiskasvatus- ja koulupäivä tarkoittaa suurta osaa lapsen arjesta. Sen aikana annetulla hoidolla on merkitystä lapsen terveydelle nyt ja tulevaisuudessa.
- Diabetekseen liittyvät toimet eivät edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön pätevyyttä.
- Kunnollinen perehdytys, lisäkoulutus, osaamisen varmistaminen, konsultointimahdollisuus ja **selkeät ohjeet** eivät jätä tukijaa yksin tehtävässään.

Omahoidon tukeen on oikeudellinen edellytys. Se ei ole vapaaehtoista.

- Yhdenvertaisuus - oikeus turvallisuuteen ja huolenpitoon - sivistykselliset perusoikeudet - riittävät terveyspalvelut (Perusoikeudet)
- Varhaiskasvatuslaki: jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaisen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen; turvallinen varhaiskasvatusympäristö
- Perusopetuslain säädökset: turvallinen oppimisympäristö, oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- Terveydenhuoltolaki: Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät... **pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa** (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 3 luku 16 § 5 mom)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki: Oppimisen, hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistäminen ja ongelmien synnyn ehkäiseminen. Varhainen tuki
- Monialaisuus, opetustoimen ja terveydenhuollon yhteistyö, risteävä lainsäädäntö ja ohjeistukset

Usein ”vähemmän juridiikkaa, enemmän käytäntöä”

Omahoidon tuki: lääkehoidon toteuttamista muussa kuin sosiaali- ja terveydenhuollon yksikössä

- Lääkehoidon toteuttaminen ei kuulu organisaation **perustehtävään**.
- Lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvat usein henkilöt, joiden peruskoulutukseen lääkehoito ei kuulu.
- Toiminta perustuu **yhdessä sovittuihin** toimintatapoihin ja suunnitelmaan.
- Omahoitoa tukevan henkilön ei tarvitse olla terveydenhuollon ammattihenkilö. Toimet ovat maallikon opittavissa.
- Osaamisen varmistamisen käytännöt ja lääkehoidon prosessi on kuitenkin **sovittava**.
- Kaiken lääkehoidon tulee perustua **lääkehoitosuunnitelmaan**.

Päivähoito ja diabetes

Lait ja ohjeet

Varhaiskasvatuslaki (540/2018) määrittelee tavoitteet

- Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista **kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia**
- Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, **terveellinen ja turvallinen** varhaiskasvatusympäristö
- Antaa kaikille lapsille **yhdenvertaiset mahdollisuudet** varhaiskasvatukseen
- Tunnistaa lapsen **yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea** tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa **yhteistyössä**
- Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen **tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin** parhaaksi
- Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava **lapsen etu.**

Varhaiskasvatuslaki:

- Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta **siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.**
- **Ilmoitusvelvollisuus:** työ- tai virkasuhteisen henkilön on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle.

Päivähoidon kuntainfo tueksi varhaiskasvatuksen toimijoille

Pitkäaikaissairaiden lasten lääkehoidon turvallinen toteuttaminen lasten päivähoidossa, STM:n Kuntainfo 5/2012

- Erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevat lapset huomioitava henkilökunnan lukumäärässä, ellei ole erityisiä avustajia –samoin myös perhepäivähoidossa.
- Tapauskohtainen arviointi siitä, onko lapsi lain tarkoittama erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi – insuliinihoitoa tarvitseva lapsi tarvitsee koko hoitopäivän ajalle erityistä huomiota ja seurantaa.
- Hoitavan lääkärin arvio lapsesta.

Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo varmistetaan koko yksikön toiminta-ajan, silloin kun siellä on lääkehoitoa tarvitseva lapsi.

Uudistettu varhaiskasvatuslaki – kolmiportainen tuki

- Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen yleisenä, tehostettuna tai erityisenä tukena.
- **Yleinen tuki:** yksilöllisen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellyttämää tukea saatava viivytyksettä, yksittäiset tukimuodot
- **Tehostettu tuki:** jos yleinen tuki ei riitä; säännölliset ja samanaikaisesti toteutettavat useat tukimuodot (hallintopäätös, henkilömitoituksessa huomiointi)
- **Erityinen tuki:** jos lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. (hallintopäätös, henkilömitoituksessa huomiointi)

Turvallinen lääkehoito –opas ja lääkehoitosuunnitelma

Ohjeistus varhaiskasvatukseen ja koulutoimeen

Lääkehoitosuunnitelma on avuksi käytännön työssä

Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. STM 2021

- Oppaan tavoitteena on tukea kaikkia lääkehoitoa toteuttavia toiminta- ja työyksiköitä lääkehoitoprosessin turvallisuuden varmistamisessa. Työkaluksi tähän tarjotaan lääkehoitosuunnitelman mallipohja.
- Opas selkeyttää sekä johdon että työntekijöiden vastuita lääkehoidon organisoinnista, toteuttamisesta, seurannasta ja valvonnasta.
- Lähtökohtana on, että lääkehoitosuunnitelma on käytössä **kaikissa lääkehoitoa toteuttavissa yksiköissä.**

Lääkehoitosuunnitelma auttaa hallitsemaan ja arvioimaan lääkehoitoa sekä tukee resurssien arvioimisessa

- Lääkehoitosuunnitelman avulla **toteutetaan** lääkehoitoa sekä **hallitaan** sitä.
- Lääkehoidon suunnitelma auttaa arvioimaan resurssitarvetta.
- Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo on varmistettava **koko toimipaikan toiminta-ajaksi**.
 - ”Käytännössä henkilöstössä täytyy olla useampia ammattihenkilöitä, jotka voivat toteuttaa lääkehoitoa.” STM 2021.
- Varhaiskasvatuksen, opetustoimen sekä hyvinvointialueen terveydenhuollon yhteistyö olennaisen tärkeää.

- Kunnan **varhaiskasvatuksen johto** huolehtii siitä, että varhaiskasvatukseen laaditaan lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä terveydenhuollon viranomaisten kanssa.
- Varhaiskasvatuksen **yksikön johto** vastaa siitä, että toimipaikassa laaditaan kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmaan perustuva yksikkökohtainen suunnitelma ao. toimipaikan lääkehoidon järjestelyistä ja vastuutahoista.
- **Yksilökohtainen suunnitelma** tehdään jokaiselle päiväkodissa olevalle diabetesta sairastavalle lapselle ja kirjataan se lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

- Koulutuksen **järjestäjä** (kunta, opetustoimen johto) vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisällytetään lääkehoitosuunnitelma.
- Yksittäisen **työyksikön eli koulun johdolla** on vastuu koulukohtaisen lääkehoitosuunnitelman sisällyttämisestä koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaan, ja sen toteutumisesta huolehtiminen.
- Koulun johdolla on vastuu **oppilaskohtaisten suunnitelmien** laatimisesta ja toteuttamisesta. Kouluterveydenhuolto voi koordinoida toimintaa.

Lapsen tuen toteutuksesta sovitaan yhdessä

- Ennen koulun alkua tai lapsen sairastuttua koulun, hoitoyksikön edustajan ja huoltajien (mahd. myös lapsen) kanssa järjestetään **yhteispalaveri**.
 - Koulukysely: Yhteistyöpalaverin kutsui useimmiten koolle vanhemmat, kouluterveydenhoitaja tai diabeteshoitaja.
- Kartoitetaan tuen tarpeet. Sovitaan yhdessä työnjaosta ja lääkehoidon toteutuksesta ja kirjataan sovitut asiat suunnitelmaksi.
- Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja ainakin kerran vuodessa.
- Olennaista ovat selkeät, lapsikohtaiset ohjeet, jotka kirjattu yhdessä hyväksyttävään suunnitelmaan.
- **Tiedonkulkuun ja vuorovaikutukseen kannattaa panostaa!**

Mistä ainakin sovitaan ja kirjataan

- Verensokerin mittaukset/tarkistukset– Kuka ja milloin, missä tilanteissa?
- Ruokailujen vaatimat toimet – hh-laskut ja insuliinimäärä, insuliinin annostelu
- Mitä välipaloja tarvitaan, esim. liikunnan yhteydessä? Kuka ne toimittaa ja mihin?
- Matalan ja korkean verensokerin edellyttämät toimet
- Miten erityistilanteisiin (esim. retket) ja sijaisjärjestelyihin varaudutaan?
- Ensiapukäytännöt ja –välineet sekä niiden säilytys
- Keneen ollaan yhteydessä, jos tarve vaatii?

Suunnitelman pohjalta arvio, tarvitaanko lisää henkilökuntaa ja/tai koulutusta. ***Yksilöllinen tarve! Koko toiminta-aika! Sijaisjärjestelyt!***

Osaamisen varmistamisen menettely, lääkehoidon prosessi sekä siihen liittyvät riskikohdat ja poikkeamien raportointi kuvataan toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmassa.

Kuka saa annostella insuliinin?

- Yksilöllisyys ja erilaiset toimintaympäristöt -- Haetaan ratkaisua **lapsen etu edellä**.
- Pääperiaatteena on, että toteutetaan lääkehoitoa missä ympäristössä tahansa, tulee sen perustua toiminta- tai työyksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, johon kaikkien lääkehoitoa toteuttavien tulee perehtyä.
- Turvallinen lääkehoito: Mahdollisuuksien mukaan lääkehoitoa toteuttavat siihen koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt, myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolella.
- Suostumuksensa, **riittävän lisäkoulutuksen**, osaamisen varmistamisen ja myönnetyn kirjallisen luvan jälkeen kuka vain saa antaa luonnollista tietä annettavan tai ihon alle pistettävän lääkkeen (esim. insuliinin) noudattaen ohjeistusta.
- Työnantaja vastaa siitä, että lääkehoitoprosessi on turvallinen ja lääkehoitoa toteuttavilla työntekijöillä on siihen riittävä koulutus ja osaaminen.
- SUUNNITELMALLISUUS, PEREHDYTYS, (LISÄ)KOULUTUS, OSAAMISEN VARMISTAMINEN.

Mistä minä vastaan?

Varhaiskasvatuksen tai koulun työntekijänä

Hyvin suunniteltu lääkehoito on turvallista ja tarkoituksenmukaista

- Opetuksen tai varhaiskasvatuksen **järjestäjä** vastaa suunnitelmallisesta lääkehoidon toteuttamisesta kunnan tasolta yksikkökohtaisesti aina lapsikohtaiseen lääkehoidon suunnitelmaan saakka.
- **Koulun / päiväkodin johto vastaa** työyksikkö- ja lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta.
- Työnantajan roolissa **toimintayksikön johto** huolehtii henkilöstön täydennyskoulutuksesta aina tarvittaessa.
- Lapsen **huoltajat** vastaavat siitä, että kaikki tarvittava tieto lapsen diabeteksestä ja tarvittavat välineet ja lääkkeet ovat henkilökunnan saatavilla.
- Jokainen **lääkehoidon toteuttaja** vastaa omasta toiminnastaan lääkärin lääkemääräyksen, hoitoyksikön antaman koulutuksen ja työyksikkö- sekä lapsi/oppilaskohtaisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

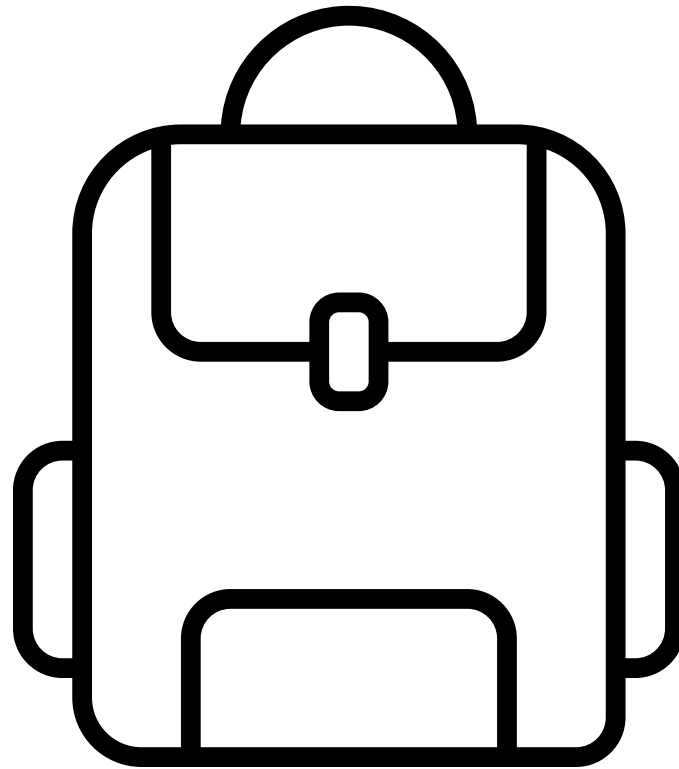
Kouluja varten on valtakunnallinen toimintamalli

Opetusministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Kuntaliitto:

[Toimintamalli diabetesta sairastavan lapsen koulupäivän aikaisesta hoidosta \(STM 2010:9\)](#)

- Läpikäyvänä periaatteena on lapsen tarve ja etu.
- Yksilöllinen tuen tarve, tapauskohtainen harkinta lapsen edun mukaisesti tuen toteutuksessa.

Kokemuksia erityistilanteista

Retket ja reissut

- Saako lapsi lähteä? Otetaanko hänet mukaan?
- Yön yli matkat, leirikoulut?

-
- Oppilaan osallistuessa opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan koulussa tai ulkopuolella on opetuksen järjestäjillä velvollisuus turvata oppilaiden turvallisuus perusopetuslain 29 §:n mukaisesti.
 - Opetuksen käsite kattaa näin myös kaikki koulun työaikana toteutetut ja vuotuisen suunnitelmaan kirjatut retket, vierailut ja muun vastaavan koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan. Ne ovat yhdenvertaista koulun toimintaa muun opetuksen kanssa.

Välipalat

- Pitääkö järjestyä koululta?
-

- Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositus (2017):
Syödään ja opitaan yhdessä:
lähtökohtaisesti koululta.
- Oppilashuollollinen näkökulma,
lapsen etu

Aamu- ja iltapäivätoiminta

- Kuka huolehtii hoidosta aamu- ja iltapäivätoiminnassa? Voiko lapsi osallistua?
- Miten turvataan koulumatkat?

-
- Yhdenvertaisuus
 - Oikeus koulukyytiin: 5 km/suunta tai liian rasittava/vaarallinen matka oppilaan ikä tai olosuhteet huomioiden
 - Yksilölliset käytännöt, esim. vs-mittaus ennen matkaa.

Ennen kaikkea:

Lapsi, jolla on diabetes. Iloinen päiväkotilainen tai koululainen!

Kasvurauha. **Sitä, mitä lapsi ei vielä osaa, ei häneltä voi vaatia!**

Ennakointi ja selkeät ohjeet.

Vuorovaikutuksen vaaliminen.

TIETOA JA TUKEA LASTEN JA NUORTEN TYYPIN 1 DIABETEKSEN HOITOON

Lapsen ja nuoren tukena -verkkokurssi

Suunnattu lasten ja nuorten parissa työskenteleville, joiden on tärkeää tietää, mitä diabeteksen hoitoon kuuluu ja mitä se vaatii lapselta, nuorelta ja perheeltä. Yleistietoa tyyppin 1 diabeteksestä sairautena ja siitä, mitä diabeteksen omahoito tarkoittaa. Hinta 20 euroa.

diabetes.fi/lastenkurssi

Itse-
opiskelua
verkossa

Lapsen diabeteksen hoito päivähoitossa/ koulupäivän aikana -koulutus

Suunnattu varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilökunnalle. Lisää ymmärrystä, varmuutta ja työkaluja lapsen hoitamiseen vanhempien antamien ohjeiden mukaan. Käytännönläheistä tietoa, hiilihydraattien arvioinnin harjoittelua ja insuliinin annosteluvälineisiin tutustumista. Hinta 35 euroa.

diabetes.fi/varhaiskasvatuskoulutus
diabetes.fi/kouluohjaajakoulutus

Teams-
koulutus

Oppaat
5 euroa/kpl

Leikki-ikäisen diabetes - Opas varhaiskasvatuksen ammattilaisille

Perusasiat diabeteksestä ja sen hoidosta sekä varhaiskasvatuksen ja perheen yhteistyöstä. Päiväkodeissa työskenteleville ja perhepäivähoitajille.

Koululaisen diabetes - Opas ala- ja yläkouluilta

Perusasiat diabeteksestä ja sen hoidosta sekä kodin ja koulun yhteistyöstä. Koulujen henkilökunnalle.

diabetes.fi/d-kauppa

Tietoa ja tukea vanhemmille:
diabetes.fi/vanhemmille

- Lapsen ja nuoren tukena –verkkokurssi
- Lapsen diabeteksen hoito päivähoitossa/koulupäivän aikana – koulutus
- Leikki-ikäisen diabetes -opas
- Koululaisen diabetes -opas
- [Koulurepussa diabetes](#) –videomme, joka löytyy Diabetesliiton Youtube-kanavalta, vastaa diabetesta sairastavien lasten vanhempien kysymyksiin

diabetes.fi/d-kauppa

10 ASIAA DIABETEKSESTA

Minulta:

Sinulle: _____

Toivon sinun tietävän nämä asiat tyypin 1 diabeteksestä:

1 Tyypin 1 diabetes voi puhjeta minkä ikäiselle tahansa. Sitä ei voi ehkäistä ennalta elintavoilla. En olisi voinut tehdä mitään toisin estääkseni sairastumiseni tyypin 1 diabetekseen.

2 Tyypin 1 diabeteksen hoito on insulini. Se ei kuitenkaan paranna minua. Insuliinihoitoa tulee toteuttaa ympäri vuorokauden, eikä se voi tapahtua vain kotona. Saatán pistää insuliinin kynällä tai minulla on käytössäni insuliinipumppu. Kumpaa vain käytänkin, niin annostelen sillä insuliinia useampia kertoja päivän aikana.

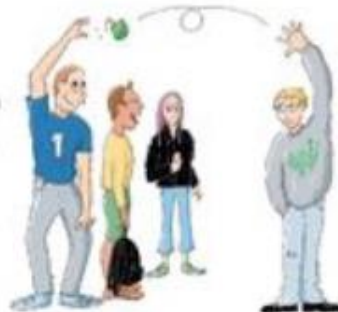
3 Tarkistan verensokerini monta kertaa päivässä. Seuranta on muutakin kuin vain verensokeriarvon tarkistamista - arvon merkitys tulee osata tulkitä ja toimia tilanteen vaatimalla tavalla, olipa päivä tai yö. Jos olen alakoululainen tai vastasairastunut, saatán tarvita apua. Silloin kun osaan jo toimia itsenäisesti, toivon, että saan rauhassa tarkistaa verensokerin missä ja milloin tahansa.

Vaikka koko ajan kehittyvä hoitoteknologia helpottaa elämäni diabeteksen kanssa, uudet laitteet eivät ole poistaneet minulta tehtäviä. Osa diabeteksen hoidossa käytetyistä laitteista näyttää matkapuhelimita, ja tavallisia matkapuhelimia voi käyttää myös verensokerin seurantaan. Joskus minun täytyy tarkistaa verensokerini tai annostella insuliinia kesken tunnin. En halua häiritä opetusta tai koetta, mutta minun on tärkeää saada käyttää omahoitotarvikkeitani silloin, kun siihen on tarvetta.

4 En pysty pitämään vapaapäiviä diabeteksestä. Kun menen kotiin, diabeteksen hoito jatkuu, samoin lomilla ja yöllä. Joskus saattaa tulla tilanteita, että olen yöllä joutunut heräämään useamman kerran. Tuttelethan kanssa ja ymmärrät. Ihana olisi, jos niinä päivinä saisın enemmän tukea omahoitooni, jos sitä kaipaan.

5 Verensokerivaihtelut vaikuttavat voimieni. Matala ja korkea verensokeri saattavat vaikuttaa suorituskykyyni ja keskittymiseeni tunnilta. Jos verensokeri on liian korkea tai matala, en ehkä sehiydy kokeesta tai tehtävästä yhtä hyvin kuin muulloin. Kysythän voimistani tarpeen mukaan. Katsotaan yhdessä, mitä verensokeri on, ja toimitaan tilanteen vaatimalla tavalla.

Aina kaikki ei kuitenkaan johdu diabeteksestä. 😊

- 10 asiaa diabeteksestä -esitteeseen on koottu lista asioita, joita diabetesta sairastavan lapsen tai nuoren kanssa toimiessa on tärkeää tietää.
- Esitteessä on hyödyllistä tietoa myös harrastusten, kerhojen tai leirien ohjaajille.
- **Kenelle:** Koulussa, varhaiskasvatuksessa tai vapaa-ajan toiminnassa diabetesta sairastavan lapsen tai nuoren kanssa työskenteleville.

diabetes.fi/d-kauppa

KOULUREPUSSA DIABETES

Ohjeita sinulle, joka vastaat tuen järjestämisestä diabetesta sairastavalle lapselle tai nuorelle koulussa.

Mahdollista täysipainoinen koulupäivä.

Diabeteksen hyvällä hoidolla on tärkeä merkitys lapselle koulupäivän aikana. Ilman riittävää omahoitoa lapsi tai nuori ei pysty osallistumaan täysipainoisesti opetukseen. Hoitotoimet on mahdollista sovittaa koulunkäyntiin siten, etteivät ne lisää oppilaan taakkaa kohtuuttomasti. Opettajan tehtävä ei ole hoitaa oppilasta, vaan mahdollistaa se, että diabetesta sairastavalla oppilaalla on koulussa turvallinen olo ja samat edellytykset suorittaa koulunkäynnistä kuin kaikilta muiltakin lapsilla ja nuorilla.

”Toivoisin koulun aikuisten ymmärtävän, että on normaalia, että alkuun jännittää, mutta kunhan uskaltaa kysyä, niin asiat selviävät.” Vanhempi

Vanhemmat ja lapsi tai nuori ovat asiantuntijoita, kuuntele heitä.

Yksilöllistä ohjausta diabetesta sairastavan lapsen tukemiseen saat lapsen perheeltä ja terveydenhuollosta, esimerkiksi diabeteshoitajalta. Tyypin 1 diabetes on yksilöllinen sairaus, ja arjen tieto tulee kotoa. Varaa aikaa perheen tapaamiseen ammattilaisen antaman ohjauksen lisäksi.

Huomioithan, että tuen tarve vaihtelee.

Vastasairastunut tarvitsee apua omahoitoonsa lästä riippumatta. Omahoidon valmiudet vaihtelevat, sillä lapset kypsyvät sairautensa itsenäiseen hoitamiseen eri-ikäisinä. Pienimmät koululaiset tarvitsevat koulunkäynninohjaajien tukea, jonka järjestämisessä on hyvä tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa. Isoimmille koululaisille voi riittää lempeä silmäily pitäminen ja heidän tarpeidensa huomioiminen tarvittaessa. Joskus riittää pieni muistutteleminen ja asioiden varmistus.

Tarjoa riittävä koulutus henkilökunnalle.

Henkilökunta tarvitsee koulutusta diabeteksestä ja omahoidosta, jotta he tietävät, miten tukea oppilasta. Koulupäivän tunnit voivat tuntua lapsesta tai nuoresta pitkiltä ja kuormittavilta, jos hänen täytyy selvitä yksin. Lasta ja nuorta auttaa, että hänen kanssaan toimivat aikuiset tietävät perusasiat sairaudesta, välittävät aidosti, ovat läsnä ja huomioivat häntä koulupäivän aikana.

Saatan tarvita apua tai tukea koulupäivän aikana:

Ruokailussa – insuliiniannoksen arvioinnissa ja annostelussa

- Muistilista, joka auttaa esihenkilöitä suunnittelemaan ja järjestämään turvallisen koulupäivän tyypin 1 diabetesta sairastavalle lapselle tai nuorelle.
- Esitteessä kerrotaan, millaista tukea lapsi tai nuori saattaa tarvita koulupäivän aikana, ja ohjataan hyvään yhteistyöhön vanhempien kanssa.
- **Kenelle:** Koulun ja varhaiskasvatuksen esihenkilöille.

diabetes.fi/d-kauppa

Kiitos!

Laura.tuominen-lozic@diabetes.fi

0400 723 655

@LauraLozic

